

СТРУКТУРА КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ФАХІВЦЯ НАФТОГАЗОВОЇ ГАЛУЗІ

В умовах сьогодення необхідною складовою професійної культури майбутнього фахівця нафтогазового профілю повинна стати медіакультура. Як результат медіаосвіти й застосування медіаосвітніх засобів і технологій у професійній підготовці, медіакультура сприятиме формуванню й розвитку медіаосвітніх знань, умінь і навичок роботи з медіаосвітніми засобами фахової інформації та комунікації.

Суспільство потребує нового покоління компетентних фахівців, які поєднують фундаментальні знання та ґрунтову практичну підготовку з конкретної галузі, здатні орієнтуватись у швидкоплинному світі, знаходити раціональні способи дії у складних непередбачуваних ситуаціях. Для цього потрібно забезпечити підготовку молоді до сучасних і майбутніх ринків праці, орієнтуватись на вимоги передових підприємств, гарантувати випускникам конкурентоздатність отриманої кваліфікації, формувати гармонійно розвинену особистість, що володіє не лише чисто професійними знаннями і вміннями.

Доба індустріалізації і пов'язане з нею швидке зростання сучасних інформаційних технологій пропонують кожному користувачеві активно включитися в мережу віртуального простору і цим суттєво збагатити свій інтелект. Швидкі динамічні процеси сучасного світу, які освоює людина завдяки інформаційним технологіям, проєктують готові розумові запрограмовані рішення і, як наслідок, стандартизують культурну спадщину деструктивним способом.

Все ж таки на зламі XX і XXI сторіч залишається загроза системної електронно-комп'ютерної технократії. За цих умов гуманістична філософія техніки не може виправдовувати претензії «електронної експертократії» на монополію ухвалення рішень, що стосуються приватного та громадянського буття незалежної людини. Керівники-технократи намагаються підпорядкувати «інтересам» технічних інновацій підконтрольні їм особистості, їхні моральні установки, звичай і особисті стосунки людей.

Завдяки інтенсивним зрушенням у сфері інформаційного простору людина отримала змогу піднятися на нові і вищі ступені розвитку, а світ своєю чергою став розумнішим, інтелектуальнішим, соціально зрілішим. Водночас, як зауважує О. Лосева, «він значно роз'єднав людей, посилив закомплексованість, позбавив їх доброти, вніс у світову культуру зерна відчуження, незгоди, призвів людство і світову культуру до трагічної можливості самознищення». Сьогодні світ стає свідком страшної моральної

хвороби – культурної глухоти, коли люди втрачають здатність чути одне одного.

І навіть якщо комп'ютерна цивілізація і веде до звільнення людини від рутинної праці, все ж у ній прихована небезпека алгоритмізації і знеособлення людського життя, що викликає загострення бездуховності і може призвести до катастрофічного наростання самотності користувача. І проблема не в тому, що людина не готова витримати спокусу комп'ютером, і не в тому, що духовний і особистий прогрес відстає від технічного, а в тому, *що культурний прогрес відстає від прогресу цивілізації.*

Тому для сучасного світу стає доволі важливим і актуальним саме завдання розвитку ідеї і практики творчої реалізації у сфері моралі і культури. Людина, включена в культуру, зауважує А. Бистрова, «найповніше несе в собі можливість координації своїх здібностей, задатків і інтересів з тим середовищем, у просторі і часі якого вона існує, діє, і розвивається».

Отже, розвиток загальнолюдської культури, нові інформаційно-технологічні особливості її розвитку вимагають формування творчої людини, професійного фахівця, спроможного розв'язувати проблеми, що виникають у ході особистісної самореалізації і суспільного прогресу загалом.

Для успішного вирішення усіх гострих проблем у нафтогазовому секторі економіки та здійснення ефективного реформування паливно-енергетичного комплексу України необхідні кваліфіковані фахівці з високим рівнем практичної підготовки до діяльності у нафтогазовій промисловості, здатні мислити творчо, без шаблонів та стереотипів, орієнтованих на постійний пошук та новизну.

У сучасному розумінні інженер нафтогазового профілю – це фахівець з вищою технічною освітою, який використовує науково-технічні знання для вирішення технічних проблем, управління процесом створення технічних систем, проектування, організації виробництва, впровадження в нього науково-технічних інновацій. Інженерна діяльність спрямована на створення різноманітних технічних об'єктів, споруд, будівель, машин, устаткування нафтогазового профілю.

Якщо кваліфікований інженер традиційно продовжує використовувати тільки власні знання та досвід, ігноруючи всесвітні інформаційні Інтернет-мережі та локальні мережі підприємств, сучасні комп'ютерні системи, то попит на таких фахівців на ринку праці буде мінімальним. Із настанням інформаційної епохи стають важливими сучасні засоби інформатизації, швидкий доступ до відкритої інформації, пошук необхідної та достовірної інформації у численних медіаджерелах. Ось чому медіаосвіта як соціально-культурний компонент гуманітарної освіти набуває надзвичайно важливого значення для кваліфікованої професійної підготовки майбутніх інженерів.

Професійна підготовка майбутніх фахівців нафтогазового профілю є складним багатоступеневим процесом, який передбачає засвоєння певного обсягу фахових теоретичних знань, набуття вмій та навичок професійної діяльності у нафтогазовій галузі, що сприяє формуванню готовності фахівця до самосійної практичної діяльності у цій галузі. Результатом професійної

підготовки майбутнього фахівця нафтогазового профілю є професійна освіченість, компетентність та майстерність – елементи професійної культури.

Комунікативна культура особистості реалізується в комунікативних знаннях уміннях і навичках.

Цінність комунікативних знань давно усвідомлена людством. Давньогрецький філософ Демокрит говорив про те, що «виховання розвиває у молодій людині три дари: милостиво мислити, бездоганно говорити, належно діяти».

До комунікативних знань належить знання про сутність спілкування як процесу, соціального явища, його види, етапи, закономірності розвитку.

Комунікативні уміння – комплекс комунікативних дій, заснований на високій теоретичній і практичній підготовленості особистості до міжособистісного спілкування, що дозволяє творчо використовувати комунікативні знання.

Серед умінь, необхідних для конструктивного спілкування, чільне місце займає вміння розуміти іншу людину. Для цього необхідне, перш за все, знання її ціннісних орієнтацій, які виражаються в ідеалах, потребах та інтересах, у рівні прагнень. Не менш важливим є вміння внести до центру своєї системи ціннісні орієнтації іншого, про що писав В. Сухомлинський: «Умії відчувати поряд з собою людину, умії розуміти її душу, бачити в її очах складний духовний світ».

Комунікативна компетентність – це знання, якими володіє носій мови та які стосуються не тільки формального коду, але й соціальних наслідків мовних виборів, що доступні йому в процесі використання мови протягом життя, коли суб'єкт виступає як учасник мовних подій, що утворюють важливий елемент людського суспільства.

У цьому контексті комунікативний метод навчання відносять до мовної діяльності, що, у свою чергу, містить *п'ять принципів*: мовної спрямованості; особистої індивідуальності; ситуативності; новизни; функціональності.

Розуміння *комунікативної культури* як засобу й умови формування особистості ґрунтується на пізнанні її адаптивних можливостей, які допомагають людині діяти відповідно до культурних стандартів значущого для неї оточення. У зв'язку з цим сучасна професійна підготовка повинна спрямовуватися на становлення духовно розвинутої культурної особистості, якій притаманне цілісне гуманістичне світосприйняття. Це можливо при наявності комунікативної культури, яка несе не тільки загальнокультурні ознаки, а й є проявом внутрішньої культури особистості.

Основною складовою *комунікативної культури* фахівця є мова. Співвідношення та тісний взаємозв'язок мови і культури є очевидним.

Вона є також знаряддям та інструментом культури, що формує її носія. через культуру народу. який застосовує цю мову як засіб спілкування.

Структура комунікативної культури майбутнього фахівця: індивідуально-особистісна, мотиваційно-вольова, соціально-комунікативна. Для успішної самореалізації особистості у професійній сфері комунікативна культура має

бути притаманна фахівцям усіх профілів (гуманітарного, економічного, технічного тощо).

Отже, комунікативна культура є необхідною складовою професіоналізму майбутнього фахівця не залежно від напряму його підготовки. В умовах сьогодення культура комунікації практично не розвивається і залежить великою мірою від особистісних характеристик людини, направленості її особистості, рівня вмотивованості отримання професійних знань та вмій на потрібному рівні, а також від потреби у спілкуванні, що зумовлює доцільність вживання певних освітніх заходів для її розвитку й удосконалення.

Література:

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: (навч. посіб.) / І. М. Дичківська. К. : Академвидав, 2004. – 351 с.

2. Лузік Е. В. Гуманітарна освіта в процесі підготовки спеціалістів профільних ВНЗ України: проблеми та перспективи / Е. В. Лузік // Філософія освіти. – 2006. – № 2 (4). – Режим доступу: <http://www.philosophy.ua/lib/20luzik-fo-2-4-2006pdf>.

3. Онкович Г. В. Засоби масової комунікації у термінологічному просторі медіа-освіти / Г. В. Онкович // Дивослово. – 2007. – №5. – С. 29 – 31.

4. Сахневич І. А. Практикум для самостійного оволодіння основами медіакомпетентності для студентів I – IV курсів технічних спеціальностей / І. А. Сахневич. – Івано-Франківськ : Сімик, 2011. – 118 с.

5. Ткачук І. Основні чинники формування духовно-творчого потенціалу молоді та студентів / І. Ткачук // Вища освіта України. – 2008. – № 4. – С. 105-111.

6. Тугай Н. Формування загальної культури інженерних кадрів як соціальна проблема / Н. Тугай // Вища освіта України. – 2007. – № 3. – С. 44 – 47.

УДК 159.9:340

І. Б. Котерлін,
асистент кафедри
соціальних комунікацій та права;
Л. Я. Бороніна,
студентка групи ДМ-13-2;
Т. І. Момот,
студентка групи ДМ-13-2

СУЧАСНІ СПОСОБИ МАНІПУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА МОЖЛИВОСТІ ПРАВОВОГО ВПЛИВУ ЗАПОБІГАННЯ ЦЬОМУ ПРОЦЕСУ

Більше половини громадян України вважає, що в їхній країні існує свобода слова. Приблизно стільки ж довіряє українським засобам масової інформації. Але сучасні споживачі інформації знають, що будь-як інформацію в усній чи писемній формі слід ретельно перевіряти. Фейк